

**MA'MURIY HUQUQBULARLIK TO'G'RIDAGI ISHLARNI
YURITISHDA GUVOHLARNI JALB QILISHNING HUQUQIY
ASOSLARI, AMALIY MUAMMOLARI VA TAKOMILLASHTIRISH
YO'LLARI**

Yangibayev Aybek Kidirbayevich

**Ichki ishlar organlarining ma'muriy faoliyati kafedrasini boshlig'i,
podpolkovnik, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent.**

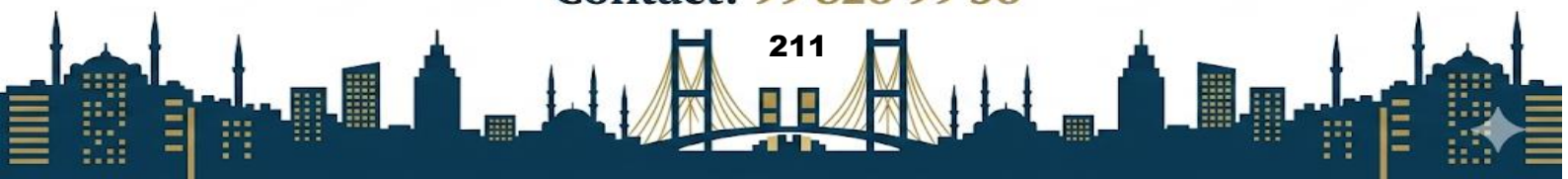
<https://doi.org/10.5281/zenodo.20562591>

Annotatsiya: Ushbu maqolada ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishlarni yuritish jarayonida dalillarni to'plash, baholash va ishlarni qonuniy hamda adolatli hal etishda guvohlarning huquqiy maqomi, ularni jalb qilishning qonunchilik asoslari tizimli tahlil qilingan. Ma'muriy yurisdiksiya organlari tomonidan huquqbuzarlik ishlari bo'yicha guvohlarni jalb qilishda huquqni qo'llash amaliyotida yuzaga kelayotgan tizimli muammolar, xususan, fuqarolarning guvohlik berishdan bosh tortishi, "navbatchi guvohlar" amaliyoti kabi masalalar o'rganilgan. Shuningdek, xorijiy davlatlar tajribasi va bugungi kundagi raqamlashtirish sharoitida raqamli dalillarning guvoh ko'rsatmalari bilan o'zaro munosabati tadqiq etilib, O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksiga tegishli o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish bo'yicha aniq ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: ma'muriy huquqbuzarlik, ishlarni yuritish, guvoh, guvohning huquq va majburiyatlari, dalil, ko'rsatma berish, huquqni muhofaza qiluvchi organlar, ma'muriy bayonnoma, xolislar, raqamlashtirish.

Аннотация: В данной статье проводится системный анализ правового статуса свидетелей, законодательных основ их привлечения в процессе сбора, оценки доказательств и законного, а также справедливого разрешения дел об административных правонарушениях. Изучены системные проблемы,

Contact: 99 826 99 56

возникающие в правоприменительной практике при привлечении свидетелей органами административной юрисдикции, в частности, такие вопросы, как отказ граждан от дачи показаний и практика использования "дежурных свидетелей". Также исследованы зарубежный опыт и взаимодействие цифровых доказательств с показаниями свидетелей в условиях современной цифровизации, разработаны конкретные научно-практические предложения по внесению соответствующих изменений и дополнений в Кодекс Республики Узбекистан об административной ответственности.

Ключевые слова: административное правонарушение, производство по делам, свидетель, права и обязанности свидетеля, доказательство, дача показаний, правоохранительные органы, административный протокол, понятия, цифровизация.

Abstract: This article provides a systematic analysis of the legal status of witnesses and the legislative foundations for their involvement in the process of collecting, evaluating evidence, and making lawful and fair decisions in administrative offense cases. Systemic problems arising in law enforcement practice when administrative jurisdiction bodies involve witnesses are studied, in particular, issues such as citizens' refusal to testify and the practice of using "duty witnesses". Furthermore, foreign experience and the interaction of digital evidence with witness testimonies in the context of modern digitalization are investigated, and specific scientific and practical proposals have been developed for introducing appropriate amendments and additions to the Code of the Republic of Uzbekistan on Administrative Liability.

Keywords: administrative offense, proceedings, witness, rights and obligations of a witness, evidence, giving testimony, law enforcement agencies, administrative protocol, attesting witnesses, digitalization.

O'zbekiston Respublikasida huquqiy demokratik davlat va kuchli fuqarolik jamiyati barpo etishning asosiy shartlaridan biri – qonun ustuvorligini ta'minlash va inson huquqlarini oliy qadriyat darajasiga ko'tarishdan iboratdir. Har qanday huquqbuzarlikka nisbatan adolatli va qonuniy jazo chorasini qo'llash amaliyoti ishdagi haqiqiy holatlarni to'liq, har tomonlama va xolisona o'rganishga tayanadi. Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi ishlarni yuritish jarayonida ushbu obyektiv haqiqatni aniqlashning eng muhim va ajralmas vositalaridan biri bu – dalillardir. Dalillar tizimida esa guvohlarning ko'rsatmalari muhim huquqiy ahamiyat kasb etadi.

Ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishni ko'rib chiqishda guvohning ishtiroki nafaqat qonunbuzarlik holatini tasdiqlash yoki inkor etish uchun, balki ma'muriy yurisdiksiya organlari va mansabdor shaxslarning xatti-harakatlari ustidan jamoatchilik nazoratining o'ziga xos shakli sifatida ham namoyon bo'ladi. Biroq, amaldagi qonunchilik va huquqni qo'llash amaliyoti tahlili shuni ko'rsatadiki, ma'muriy jarayonda guvohlarni jalb qilish, ularning xavfsizligini ta'minlash, moddiy xarajatlarini qoplash va mas'uliyatini oshirish bilan bog'liq bir qator huquqiy va amaliy muammolar saqlanib qolmoqda. Shu bois, ushbu institutni zamonaviy huquqiy standartlar va raqamli texnologiyalar rivojlanishi nuqtai nazaridan chuqur ilmiy tahlil qilish va takomillashtirish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

MAVZUNING DOLZARBLIGI VA MUAMMONING O'RGANILGANLIK DARAJASI

Ma'muriy ish yuritishda inson huquqlarini ta'minlash mexanizmlarini takomillashtirish masalasi huquqshunos olimlar tomonidan doimiy ravishda o'rganilib kelinmoqda. Jinoyat ishlari bo'yicha guvohning maqomi hamda huquqiy kafolatlari qonunchilikda va ilmiy adabiyotlarda juda chuqur tadqiq qilingan bo'lsa-da, ma'muriy jarayonda guvohning ishtiroki masalasi ko'pincha e'tibordan

chetda qoladi. Aslida, statistik ma'lumotlarga ko'ra, O'zbekistonda har yili yuz minglab ma'muriy ishlari ko'rib chiqiladi, bu jinoyat ishlariga nisbatan yuz barobar ko'p demakdir. Demak, jamiyatdagi huquqiy munosabatlarning juda katta qismi aynan ma'muriy huquq doirasida hal qilinadi va bu jarayonda ishtirok etuvchi guvohlarning maqomini huquqiy jihatdan mustahkamlash strategik ahamiyatga ega.

Amaliyotda guvohlarning ma'muriy ishlarni yuritish jarayoniga befarqligi, ba'zan esa aralashishni istamasligi kuzatiladi. Buning asosiy sabablari sifatida ma'muriy huquqbuzarlik ishi yuzasidan huquqni muhofaza qiluvchi organlarga qatnashish natijasida fuqaroning o'z ish vaqtini yo'qotishi, tegishli moddiy kompensatsiya mexanizmlarining ishlamasligi, shuningdek, huquqbuzar tomonidan bo'lishi mumkin bo'lgan tazyiqlardan himoya qilishning ma'muriy-huquqiy mexanizmlari yetarli emasligi kabilarni ko'rsatish mumkin. Shu bilan birga, guvoh ko'rsatmalarining sifatiga huquqni qo'llash organlari xodimlarining kasbiy malakasi, voqea joyida dalillarni qayd etish usullari ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ushbu muammolarning majmuaviy yechimini topish ushbu ilmiy maqolaning bosh maqsadidir.

ASOSIY QISM (Tahliliy va ilmiy yondashuvlar)

1. Guvohning ma'muriy-huquqiy maqomi va uning prosessual huquqlari

O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining (bundan buyon matnda MJtK deb yuritiladi) 293-moddasiga muvofiq, ma'muriy huquqbuzarlik ishi bo'yicha aniqlanishi lozim bo'lgan biror holatni biladigan har qanday shaxs guvoh sifatida chaqirilishi mumkin. Guvohning asosiy majburiyati – uni chaqirgan organ (mansabdor shaxs) oldiga belgilangan vaqtda kelish va ish yuzasidan o'ziga ma'lum bo'lgan barcha holatlarni to'g'ri so'zlab berish, shuningdek, berilgan savollarga javob qaytarishdan iborat.

Guvohning huquqiy maqomini tahlil qilar ekanmiz, uni jinoiy prosessdagi guvoh maqomi bilan solishtirish maqsadga muvofiqdir. Jinoyat ishlari bo'yicha guvoh bila turib yolg'on ko'rsatma berganligi yoki ko'rsatma berishdan bosh tortganligi uchun jinoiy javobgarlikka tortilishi haqida ogohlantiriladi. Ma'muriy jarayonda esa, MJtKning 293-moddasida ham xuddi shunday norma mavjud bo'lib, guvoh bila turib yolg'on ko'rsatma berganlik yoki ko'rsatma berishdan bosh tortganlik uchun ma'muriy javobgarlikka tortilishi (MJtK 211-1-moddasi) belgilangan. Biroq amaliyotda guvohlarning huquq va majburiyatlari ko'p holatlarda rasmiyatchilik uchun, ya'ni shunchaki bayonnomaga imzo chektirish orqali tushuntiriladi. Bu esa o'z navbatida, insonning Konstitutsiyaviy huquqlariga daxl qilishi mumkin. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 37-moddasiga ko'ra, hech kim o'ziga va yaqin qarindoshlariga qarshi guvohlik berishga majbur emas. Ushbu qoida ma'muriy ish yuritishda guvoh sifatida jalb qilingan shaxslarga yurisdiksiya organlari xodimlari tomonidan har doim ham to'liq anglatilmasligi jiddiy amaliy xatoliklardan hisoblanadi.

2. Huquqni qo'llash amaliyotidagi muammolar: "Xolis" va "Guvoh" tushunchalarining aralashuvi

Huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatida, ayniqsa jamoat tartibini saqlash va yo'l harakati xavfsizligini ta'minlash jarayonida guvohlarni jalb qilishda ko'plab amaliy muammolar ko'zga tashlanadi. Eng avvalo, "guvoh" va "xolis" tushunchalarini farqlash masalasida noaniqliklar mavjud. Xolis (ponyatoy) – bu ma'muriy yurisdiksiya organi xodimining bevosita ishtirokida amalga oshirilayotgan protsessual harakatlar (masalan, shaxsni ko'zdan kechirish, ashyolarni olib qo'yish, alkogol mastlikni tekshirish) jarayonini kuzatuvchi va uning qonuniyligini tasdiqlovchi, ishdan manfaatdor bo'lmagan shaxs. Guvoh esa – huquqbuzarlik voqeasini (o'tmishdagi hodisani) bevosita ko'rgan, eshitgan yoki shaxsan his qilgan shaxsdir.

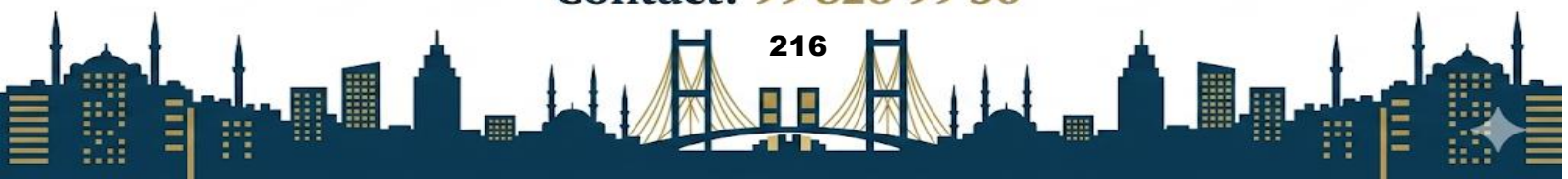

Afsuski, joylarda rasmiylashtirilayotgan ma'muriy bayonnomalarni o'rganish natijalari shuni ko'rsatmoqdaki, ba'zan voqeani umuman ko'rmagan shaxslar ko'chadan to'xtatilib, "guvoh" sifatida bayonnomaga imzo chektiriladi. Ya'ni, ulardan qonuniy jarayonni tasdiqlovchi xolis sifatida foydalaniladi, ammo hujjatlarda ular guvoh deb qayd etiladi. Bu esa sud jarayonlarida dalillarning maqbulligiga jiddiy shubha uyg'otadi. Huquqbuzarning advokati sudda o'sha shaxsni chaqirib so'roq qilganda, u huquqbuzarlik holatini ko'rmaganini, faqat xodimning iltimosiga ko'ra hujjatga imzo chekkanini aytadi, natijada ish o'zining qonuniy kuchini yo'qotib, huquqbuzar javobgarlikdan qutilib qolishi yoki xodim ustidan asossiz ma'muriy jazo qo'llaganlik bo'yicha shikoyat yozilishi xavfi yuzaga keladi. Ushbu "navbatchi guvohlar" amaliyoti obektiv haqiqatni aniqlashga xizmat qilmaydi.

3. Guvohlarning xarajatlarini qoplash va rag'batlantirish mexanizmlari

MJtKning 298-moddasida jabrlanuvchilar, guvohlar, ekspertlar va tarjimonlarga to'lanishi lozim bo'lgan summalar masalasi belgilangan bo'lib, unga ko'ra guvohning qonuniy talabga ko'ra ishdagi holatlarni oydinlashtirish uchun yurisdiksiya organlariga borish va kelish bilan bog'liq xarajatlari, shuningdek, ish joyidan vaqtincha ajralganligi sababli yo'qotgan ish haqi saqlanishi kerak. Ammo hayotiy reallik shuni ko'rsatadiki, amaliyotda guvohlarga ularning xarajatlarini qoplab berish mexanizmi amalda deyarli ishlamaydi.

Byudjet tashkilotlarida ishlaydigan xodimlar-ku o'z ish joyidan ruxsat olib chiqishlari mumkin, biroq xususiy sektorda faoliyat yurituvchi fuqarolar, tadbirkorlar yoxud kunlik daromad asosida ishlovchilar uchun ma'muriy organga guvohlik berish uchun bir necha marta qatnash moddiy zarar olib keladi. Qonunchiligimizda ushbu summalarni davlat byudjetidan to'lash yoki huquqbuzardan undirishning aniq, soddalashtirilgan tartibi (Reglamenti) mavjud emas. Germaniya (Ordnungswidrigkeitengesetz) va boshqa rivojlangan davlatlar

ma'muriy huquqida bu masala avtomatlashtirilgan tarzda hal etilgan: guvoh sifatida chaqirilgan shaxsga pochta yoki elektron taqdimnoma orqali yo'l haqi va vaqt kompensatsiyasi vaucherlari yuboriladi.

4. Raqamlashtirish davrida "Elektron dalillar" va guvohlarning o'zaro mutanosibliigi

Bugungi kunda mamlakatimiz huquqni muhofaza qiluvchi organlari tizimida raqamlashtirish keng joriy etildi. Ayniqsa, patrul-post xizmati va yo'l patrul xizmati xodimlarining bodikamera (body-cam) bilan ta'minlanishi, shuningdek, ko'chalarga o'rnatilgan aqlli videokuzatuv kameralari ma'muriy huquqbuzarliklarni qayd etishda inqilobiy burilish yasadi.

Ilmiy munozaralarda shunday o'rinli savol tug'iladi: agar huquqbuzarlik jarayoni bodikamera yoki statsionar kameraga to'liq yozib olingan bo'lsa, uni rasmiylashtirishda guvoh (yoki xolis) ishtiroki qanchalik zarur? Bir guruh olimlarning fikricha, texnik vositalar orqali qayd etilgan videoyozuv barcha guvoh ko'rsatmalaridan ko'ra ishonchliroq va obektivroqdir, chunki kamera adashmaydi, his-tuyg'uga berilmaydi va pora olmaydi. Shu sababli, videoyozuv mavjud ishlarda guvohni izlash va uni bayonnomaga kiritish majburiyatini qonundan chiqarib tashlash kerak, degan yondashuv ilgari surilmoqda. Ammo ikkinchi guruh olimlari bu yondashuv inson huquqlarini cheklashga olib kelishi mumkinligini ta'kidlaydilar. Texnika ishdan chiqishi, videoda ovoz eshitilmay qolishi yoki kamera burchagi voqeaning faqat bir qismini (masalan, politsiyachi va huquqbuzar o'rtasidagi janjalning yakunini, ammo janjal sababini emas) yozib olishi mumkin. Bunday paytlarda tirik guvohning ko'rsatmasi ishni to'g'ri va xolis saralash (kvalifikatsiya qilish) uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lib qolaveradi.

Shuningdek, ayni paytda respublikamizda amaliyotga joriy etilgan "E-Ma'muriy ish" yagona axborot tizimi doirasida guvohlarning ko'rsatmalarini elektron shaklda qayd etish, guvohni masofadan turib videokonferensaloqa

rejimida so‘roq qilish kabi mexanizmlarning huquqiy asosi yetarli emas. MJtKda guvoh o‘z ko‘rsatmasini tegishli bayonnomaga shaxsan imzo chekish orqali tasdiqlashi ko‘rsatilgan. Bugungi kundagi Face-ID, One-ID (Yagona identifikatsiya tizimi) va mobil elektron raqamli imzolardan foydalangan holda guvoh masofadan turib o‘z ko‘rsatmasini tasdiqlashi amaliyotini joriy etish orqali ham fuqarolarning vaqtini tejash, ham dalillarni to‘plash tezkorligini oshirish mumkin bo‘ladi.

5. Guvohlarni himoya qilish muammolari

Ma’muriy ishlarni yuritishda ko‘pincha maishiy janjallar, mayda bezorilik, tan jarohati yetkazish kabi huquqbuzarliklar ko‘riladi. Ushbu toifadagi ishlarda huquqbuzar va guvoh ko‘pincha bir mahallada yashovchi qo‘shnilar, qarindoshlar yoki tanishlar bo‘ladi. Guvoh huquqbuzarga qarshi o‘z ko‘rsatmasini berganidan so‘ng, huquqbuzar tomonidan unga nisbatan tazyiq o‘tkazilishi, mulkiga zarar yetkazilishi yoki haqoratlanishi holatlari uchrab turadi. Jinoyat ishlaridan farqli o‘laroq, MJtKda guvohning shaxsi va xavfsizligini himoya qilish, uning ma’lumotlarini sir saqlash (qutichaga o‘tirmaslik, ovozini o‘zgartirish, boshqa nom ostida ishtirok etish) kabi kafolatlar nazarda tutilmagan. Bu ham o‘z navbatida, fuqarolarning ma’muriy ishlarda guvoh sifatida ishtirok etishdan o‘zini olib qochishiga sabab bo‘layotgan eng asosiy psixologik va huquqiy to‘siqdir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan ilmiy-nazariy tahlillar va huquqni qo‘llash amaliyotidagi muammolarni o‘rganish natijasida shunday xulosaga kelish mumkinki, ma’muriy huquqbuzarlik to‘g‘risidagi ishlarni yuritishda guvohlarni jalb qilish instituti o‘zining ma’naviy eskirmagan bo‘lsa-da, qonunchilik va amaliy qo‘llanish jihatidan zamon talablariga mos ravishda jiddiy islohotlarga muhtoj. Guvohlarning jarayondagi faol ishtirokini ta’minlash nafaqat ma’muriy organning mas’uliyati, balki butun jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish masalasidir.

Yuqorida qayd etilgan kamchiliklarni bartaraf etish va ishlarni yuritish sifatini oshirish maqsadida quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ilgari suriladi:

Birinchidan, O‘zbekiston Respublikasining MJtK doirasida "xolis" va "guvoh" tushunchalarining aniq huquqiy ta’rifi va ro‘llarini qat’iy farqlovchi normalarni joriy etish zarur. Kodeksga alohida "Xolis" nomli modda kiritilishi va unda shaxsni, ashyolarni ko‘zdan kechirish, transport vositasini ushlab turish kabi prosessual harakatlar faqat xolislar ishtirokida (agar videoyozuv amalga oshirilmayotgan bo‘lsa) o‘tkazilishi, huquqbuzarlik voqeasining o‘zini tasdiqlash uchun esa guvohlar ko‘rsatmasidan foydalanilishi belgilanishi lozim.

Ikkinchidan, uzluksiz raqamlashtirish jarayonini inobatga olib, MJtKga "Elektron va masofaviy ma’muriy ish yuritish" qoidalarini kiritish, xususan, guvohlarni "E-Ma’muriy ish" tizimi orqali masofadan turib so‘roq qilish, ularning ko‘rsatmalarini audio/video shaklida elektron yig‘majildga biriktirish hamda ularning o‘z ko‘rsatmalarini maxsus mobil ilovalar (FaceID orqali avtorizatsiya) yordamida elektron imzolash tartibini joriy etish maqsadga muvofiq. Bu usul guvohlarning vaqtini tejaydi va jarayonning tezkorligini ta’minlaydi.

Uchinchidan, guvohning yo‘qotilgan vaqti va moddiy xarajatlarini kompensatsiya qilish bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining alohida Qarori bilan aniq, soddalashtirilgan va byurokratiyadan xoli Reglamentni tasdiqlash zarur. Bunga ko‘ra, chaqiruv qog‘ozi yoki elektron SMS-xabarnoma guvohning ish joyi bo‘yicha rahbariyatga taqdim etilganda, kunlik ish haqining avtomatik saqlanishi hamda yo‘l xarajatlarining sud xarajatlari singari huquqbuzardan majburiy tarzda undirilib, guvohning bank kartasiga o‘tkazib berilishi kafolatlanishi lozim.

To‘rtinchidan, ma’muriy ishlarni ko‘rib chiqish jarayonida guvohlarning shaxsiy xavfsizligini ta’minlash mexanizmlarini yaratish lozim. Xususan, og‘irroq ma’muriy huquqbuzarliklar (mayda bezorilik, ommaviy tartibsizlikka chaqirish va

h.k.) ishlari bo'yicha guvoh huquqbuzardan qo'rqish yoki qasos olinishidan xavfsirash holatlari mavjud bo'lganda, guvohning shaxsiy ma'lumotlarini bayonnomada ochiqalmaslik (taxallus ostida kiritish) yoki uni sud majlisida vizual to'siqlar ostida so'roq qilish tartibini MJtKda mustahkamlash darkor.

Beshinchidan, huquqni muhofaza qiluvchi organlar va ma'muriy yurisdiksiya organlari xodimlarining kasbiy malakasini oshirish tizimida "Dalillar va guvohlar bilan ishlash psixologiyasi" nomli maxsus o'quv modullarini joriy etish. Bunda xodimlar guvohlarga ularning nafaqat majburiyatlari, balki Konstitutsiyada belgilangan huquqlari (jim turish, o'ziga qarshi ko'rsatma bermaslik) haqida to'liq va ravon tushuntirish berish ko'nikmalarini shakllantirishiga alohida e'tibor qaratilishi kerak.

Xulosa o'rnida ta'kidlash lozimki, ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishlarni yuritishda guvohlarning ishtirokini to'g'ri, adolatli va qonuniy tashkil etish nafaqat alohida olingan shaxsning huquqlarini himoya qilishga, balki jamiyatda davlat organlariga, ayniqsa sud va ichki ishlar tizimiga bo'lgan ishonchning yanada yuksalishiga bevosita xizmat qiladi. Raqamli texnologiyalar inson omilini to'liq siqib chiqara olmaydi, chunki huquq – bu avvalo insonlar o'rtasidagi munosabatdir. Shunday ekan, tirik guvohning xolis so'zi obektiv haqiqatni yuzaga chiqarishda o'zining eng oliy maqomini saqlab qolishi shubhasizdir.

REFERENCES:

[1] O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi. [Elektron resurs] // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 23.09.1994-y., 03/24/894/0112-son. – URL: <https://lex.uz/docs/97664>.

[2] O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2023. – 80 b.

[3] Xusanov O.T., Odilqoriyev X.T. Ma'muriy huquq: Darslik. – Toshkent: TDYUU nashriyoti, 2021. – 412 b.

[4] Tojiyev A.A. Ma'muriy yurisdiksiya organlari faoliyatida dalillarni to'plash va baholash masalalari // Huquq va hayot. – Toshkent, 2023. – № 5. – B. 34-41.

[5] Ismoilov Sh. A. Ma'muriy huquqbuzarliklar profilaktikasida jamoatchilik ishtiroki: Yuridik fanlar doktori (DSc) diss. avtoref. – Toshkent: O'zR IIV Akademiyasi, 2023. – 72 b.

[6] Qurbonov M. M. Raqamlashtirish sharoitida ma'muriy ishlarni yuritishning o'ziga xos xususiyatlari // O'zbekiston qonunchiligi tahlili. – Toshkent, 2024. – № 2. – B. 15-22.

[7] Административное право зарубежных стран: Учебник / Под ред. В.Я. Кикотя. – Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2020. – 351 с.

[8] Zunnunov A. O'zbekiston Respublikasida ma'muriy sud ishlarini yuritishda tortishuvchanlik tamoyilini ta'minlash muammolari // Yuridik fanlar axborotnomasi. – 2022. – № 4. – B. 58-64.

